

dille. Una sub-tribu dels *Metār* (Ar. Deserta) es diu *Beni °Abdille*, una dels *Rúwala* es diu *°Abdille* (segons Burckhardt).

» Si el nom de la Divinitat, testificat (sense vocals, amb àlif, lamm, ta marbuta) per Ibn Habib i el *Tāġ al-Arús*, realment s'ha de llegir amb *l* doble, com enten Wellhausen, en el seu llibre 'Restes del paganisme aràbic', p. 2, hi podríem sospitar la forma *-ille*, per més que Ibn Habib i el *Tāġ* ho grafien sense teixdid. La meua opinió, en conseqüència, i tenint en compte l'[exclamació] *Ij bille* dels Otebi ['ai, per AHah'], és que *°Abdille* és una forma esdevinguda popular, mentre que *°Abdallah* és una forma influïda per la llengua escrita, i que el report entre elles ve a ser com l'existent entre *chose* i *cause* en francès» (pp. 37-38 de la monografia *Beduinennamen aus Zentralarabien*, p. p. les *Sitzungsberichten d. Heidelberger Akad. d. Wiss.* 1912, *Abhdlgn.* 19, que citaré sovint en aquest llibre). Cf. encara Doughty, *Travels in Arabia Deserta*, 1888, 544a.

Pel que fa a l'accentuació el mateix Hess escriu *°Abd-állab* a la p. 37, i *Hār-Allah* a la p. 21b. Sobre tot pel que fa a *Boabdül < Bu-°Abdilleb* diu també coses anàlogues Steiger (*Contrib.*, 283n., i p. 390), amb qui assistíem junts a les lliçons de Hess von Wyss a Zuric. — 7 És el participi actiu de l'arrel *°yb*, que *RMa* registra s. v. *vicium*, *PAlc* com a trad. de «dezir mal», i que en general significa 'patir d'un defecte, d'un vici', 'estar avariada una mercaderia', 'estar fet malbé'. D'aquí, amb l'article aràbic *al-*, vingué el port. *aleive* 'acusació de frau o de traïció' i el cast. ant. *aleve* 'traïció' (com es va demostrar en el *DCEC/DECH* I, 143-144). També apareix en hispano-àrab com «peccatum», «culpa» (Gloss. de Leyden, *RMa*) i traduint «culpa» en la *Doctrina Cristiana en Lengua Aràbiga*, traduïda al parlar dels moriscos valencians per ordre de l'Arquebisbe de València, en el S. XVI, Martí de Ayalá, 7v^o.

Adorel(la), Adorep, V. Ador

ADRAËN

Població del municipi de Fòrnols, a la Vall de la Vansa, Alt Urgell. És comuna la pronunciació moderna *adraén*, *draén*, però *drajén* està documentat per J. M. de Casacuberta a Padrinàs.

DOC. ANT. La primera documentació *Atrasenne*,⁵⁰ de l'any 835, es troba en un document del Cart. de Tavèrnoles.¹ Més tard, l'any 839, apareix *Addragigno*, a l'Acte SdU 839. A principis del S. XI apareix la forma *Adragenne*: «sive in Montellano sive in Serras sive in *Adragenne*» (1007, Baraut, *Urgellia* III, 297.4). La forma *Adraien*, que anuncia la forma oïda per Casacuberta, ja es troba molt primerenca: «in comitatu Urgelli, in apendicio Sancti Martini in villa *Adraien*» (1075, *Urgellia* VI, 883.3). A partir del XIII la forma és ja *adraen* (1258) (1350) (1371). L'any 1443 els do-

cuments de Castellbò contenen la forma *Adrahen*, amb una *h* que indica l'existència de límit sil·làbic entre les dues vocals: «lochs e castells de Castelbon, de Sent Johan, de Ceviç, de Ahós, de Stamariu, de *Adra-bén*, de la Bastida d'Ortons, de la vall d'Aguilar de Thaús e dels Castells, de Castellaç e Vescarbon, de Aguilis e de Vilarúbia e de Malloís, en lo dit vescomtat de Castelbon, eren grandements despoblats» (Baraut, *Doc. Castellbò*, 10.1, document en occità).

W. Meyer-Lübke, en el seu comentari a l'Acte de la Seu (BDC XI, 6), observa l'existència del sufix *-en*, que ell considera ibèric, en topònims com *Berben* (*Berén*), *Baien* (*Baén*), *Odden* (*Odèn*), *Orden* (*Ordén*), *Tuxen* (*Tuixén*) i en aquest *Adraén*.

Creiem que és encertada la direcció en què apunta Meyer-Lübke i caldrà cercar l'origen d'*Adraén* en l'ibero-basc i no pas en el domini indoeuropeu. La semblança amb els noms epítirrenis o etruscos aplegats per Pieri² i amb els noms de persona germànics en AOR- (*Adroer*, *Adaragilda*) és probable que sigui deguda a una simple paronímia.

Com que *-AGE- > -a(i)-é-* és evolució normal, la *-s-* de l'hàpax de 835 és probablement ultracorrecció de *ae*. Aleshores podem pensar que el nom té la mateixa terminació que *Bagenn > Baén*. Altres topònims, com *Naens*, *Borén*, *Berén*, *Tuixén*, *Odèn* (aquest amb è del cat. oriental), tenen una terminació semblant però potser no idèntica etimològicament.

L'arrel d'*Adraén* podria ésser ibero-basca, potser comuna amb la d'*Adrall* i la d'un lloc anomenat *Adranecto*³ que apareix en una donació feta a Lavaix. En el cas de què les formes amb *-d-* corresponguessin a la base antiga, podria pensar-se en una arrel com la del basc ADAR,⁴ que pot significar 'branca', 'banya d'un animal' o 'vena d'una mina'. X. T.

¹ Publicat per Abadal a *Cat. Car.* II, i també per Soler a *El Cartulario de Tavèrnoles* I, p. 28. — ² *Top. della Valle dell'Arno*, 120. — ³ Cf. Puig i F., *Cart. Lavaix*, doc. fals de Lavaix, III: «dono illi... Foschoi cum / ipsa speluncha et ipsa valle... de Adranecto usque in...». — ⁴ Cf. *Azkue* I, 9: «ADAR 1.º (c), rama, *branche*. — 2.º (c) cuerno, *corne*. — 3.º (ANav., Bc, Gc, R) pie de catre, silla: *pie de chãlit, de chaise*. — 6.º (ANav.-b) respiradero en la boca de un horno, *évent dans la gueule d'un fourneau*. — 7.º (G-don, Sc) nudo de árbol, *noeud d'arbre*. — 8.º (L-ain) filón, vena de minas: *filon, veine de mines*».

ADRALL

Poble del municipi de la Parròquia d'Hortó, a l'Alt Urgell, situat sobre el marge dret del riu Segre.

La pronunciació moderna és *adràl* o, amb afèresi, *dràl*.

DOC. ANT. La primera documentació, *Adralle* 839, es troba a l'Acte de la Seu d'Urgell. El mateix any es documenta *Adral* en el capbreu: 839 (S. XI). «De *Adral* modios ·III· de tercs et quinal ·i· de vi et per-